

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. президента ДУ КАІ

Ксенія СЕМЕНОВА

23 » березня 2025 року

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО АСПІРАНТУРИ

зі спеціальності С7 «Журналістика»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

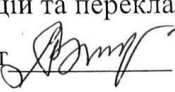
Київ - 2025

Програма розроблена на основі освітньо-наукової програми підготовки фахівців освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» спеціальності С7 «Журналістика», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

Програму розробили:

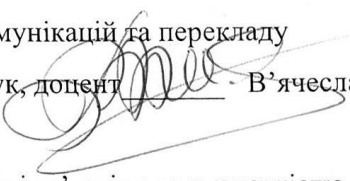
Професор кафедри журналістики

Факультету психології, комунікацій та перекладу

доктор філологічних наук, доцент Валентина ШУЛЬГІНА

Завідувач кафедри журналістики

Факультету психології, комунікацій та перекладу

кандидат філологічних наук, доцент В'ячеслав ВАСИЛЬЧЕНКО

Завідувач кафедри реклами і зв'язків з громадськістю

Факультету психології, комунікацій та перекладу

кандидат наук з соціальних комунікацій,

доцент

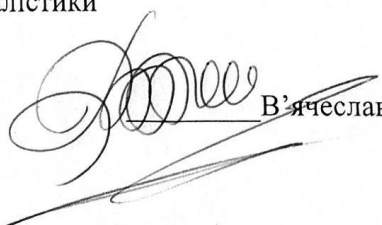
 Антоніна ІВАЩУК

Програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри журналістики Факультету психології, комунікацій та перекладу, протокол № 3 від 03 березня 2025 р.

Завідувач кафедри журналістики

Факультету психології,

комунікацій та перекладу

 В'ячеслав ВАСИЛЬЧЕНКО

ПЕРЕДМОВА

Програма підготовлена авторським колективом кафедри журналістики за спеціальністю С7 «Журналістика».

Вступник повинен продемонструвати фундаментальні, професійно-орієнтовні знання та уміння, здатність творчо мислити, виконувати типові професійні завдання, передбачені програмою вступу.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного авіаційного університету, затвердженого рішенням Вченої ради Національного авіаційного університету від 21.12.2016 р.

Вступне випробування має письмову форму проведення.

I.

ЗМІСТ ДОДАТКОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ

Основи державної політики інформаційної безпеки. Поняття системи забезпечення інформаційної безпеки. Правова база становлення інформаційного суспільства. Основні положення Окінавської Хартії глобального інформаційного суспільства. Європа і глобальне інформаційне суспільство. Співробітництво України і ЄС у сфері гармонізації інформаційного законодавства. Питання створення інформаційної безпеки України. Підходи до визначення поняття «інформаційна безпека».

ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Зародження політичної публіцистики. Зародження економічної публіцистики. Зародження епістолярної публіцистики (“республіки літераторів” або “республіки вчених”). Всесвітньо-історичне значення винаходу друкарського верстата І. Гутенбергом. Друковане тиражування рукописів як відповідь суспільства на зростання потреби в освіті. Інкунабули. Ренесанс як відповідь на загрозу зупинки друкарського верстата. Діяльність численних діячів із цілеспрямованого збирання різноманітної інформації з метою здобуття політичного впливу або збагачення. Меланхтон як лідер такого типу людей. Перехідні друковані форми між книгами та газетами. “Реляції”, “летючі листки”, “новини”, “книги новин”, “ярмаркові відомості”, “балади новин”, “листи новин”, памфлети, листи, рукописні газети, напіврукописні-напівдруковані газети як безпосередні попередники друкованих газет. Рукописна газета Фуггерів. Публіцистична діяльність великих гуманістів Середньовіччя. Театр, цирк, прообраз мюзиклу, карнавал, ярмарок, балаган, вертеп як середньовічні форми масової інформаційної діяльності. Розвиток поштових комунікацій у Європі. Журналістика Англійської революції.

Преса XVII – XVIII століть. Актуальність відомостей, масовість поширення в освіченому середовищі, тиражність, періодичність – основні ознаки газети. Особливості появи та розповсюдження газет у Німеччині.

Боротьба німецьких журналістів і редакторів за свободу преси. Особливості появи та розповсюдження газет в Англії. Видатні видавці Н. Баттер, Н. Боурн, Т. Арчер та ін. Газета “Вікліньюз...”. Особливості появи та розповсюдження газет у Франції. Редактор і журналіст-просвітник Т. Ренодо. “Ля газетт”. Особливості появи та розповсюдження газет в інших країнах Європи. Відмінності між газетами та журналами. Енциклопедичність, науковість, освітність, просвіта, пізніше – філософська, етична та естетична парадигма – основні ознаки журналів. Особливості появи та розповсюдження журналів у Німеччині. Особливості появи та розповсюдження журналів в Англії. Особливості появи та розповсюдження журналів у Франції. “Меркюр де Галан” – перший приватний журнал. Особливості появи та розповсюдження журналів в інших країнах Європи. “Лейпцігерцайтунг” (Німеччина) – перша у світі щоденна газета. Явище персонального журналізму.

ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКА

Веб-сайт як основна частина конвергентного медійного проекту. Веб-інтегрованість. Додана вартість: надшвидкість, гіпертекстуальність, мультимедійність, інтерактивність. Персоналізація. Лаконічність як загальна вимога до організації тексту. Робота за принципом переверненої піраміди. Стилї інтернет-журналістики. Захоплення й утримування уваги. Споживання інформації в Інтернеті. Нетворкінг. Ефективне використання фейсбука. Самопросування журналіста в мережі «Фейсбук»: блок інформації про себе; особливості репостингу, трансляція рішень, а не проблем; баланс між «колом уваги» і «колом проблем». Наведення «соціальних доказів». Цільова аудиторія. Повторне представлення вигідної для себе інформації. Створення телеграм-каналу та його просування. Підвищення продуктивності праці. Розроблення концепції. Інформаційна ніша, яку займе видання. Назва сайту, гасло сайту. Мета і завдання ресурсу. Особливості ресурсу (чим саме він відрізняється від інших, які входять у такий самий сегмент). Творці сайту (команда). Цільова аудиторія, на яку орієнтується сайт. Контент сайту (тематика, проблематика, жанри, заголовки, побудова матеріалів та ін. –

представити розгорнений аналіз кількох конкретних матеріалів), його інформаційна політика. Структура сайту (рубрики, навігація, інтеграція з іншими сайтами). Шляхи фінансування. Особливості просування сайту. Можливості розвитку сайту.

СОЦІОЛОГІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Соціологічні теорії Е. Дюркгейма, О. Конта, М. Вебера. Розробка програми конкретного соціологічного дослідження. Загальні вимоги до програми, інтерпретація понять. Визначення мети та завдання соціологічного дослідження. Аналіз документів. Робочий план дослідження. Формування вибірки. Генеральна сукупність. Аналіз проблемно-тематичної і жанрової структури публікації. Контент-аналіз як соціологічне дослідження діяльності періодичних видань статистичними методами. Аналіз проблемно-тематичної структури публікацій. Аналіз жанрової структури видань. Аналіз публіцистичного твору. Публіцистичний текст як об'єкт соціологічного аналізу.

ТЕОРІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вихідні поняття теорії масової комунікації. Характеристики процесу комунікації. Функції комунікації. Фази комунікативного процесу. Поняття інформації, її види. Напрямки передачі інформації. Способи виробництва інформації та оперування нею. Поняття масової інформації. Ознаки масового характеру інформації. Поняття масової комунікації. Сутність понять, цілісність, трансляційність, програмність, концептуальність, дискретність ЗМІ.

Визначення кількості інформації. Методи вимірювання кількості інформації в різних концепціях теорії інформації. Оцінювання кількості інформації. Інструменти оцінювання новизни інформації (банки інформації — тезауруси). Види нової інформації. Програми-компаратори. Якість інформації. Реальна, нереальна (псевдореальна й ірреальна) та невизначена інформація. Цінність інформації. Дискретне двозначне вимірювання цінності. Недискретне багатозначне вимірювання цінності. Інформаційний шум. Достовірність

інформації. Складність інформації. Компресованість інформації. Програмні засоби компресування інформації вербальної (програми реферування) та невербальної (архіватори). Розширення інформації.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

Критерії творчої діяльності, діалектика продуктивного і репродуктивного у творчості. Структура творчого процесу, його основні етапи. Управління творчим процесом у редакційному колективі.

Творче середовище і творча індивідуальність журналіста. Зовнішні стимули та внутрішні мотиви творчості. Індивідуальний стиль журналіста. Проблемна ситуація як вихідний момент творчого процесу. Журналіст в екстремальних умовах. Журналістське розслідування: складники та методика проведення.

Технологія, джерела і способи пошуку тем. Дедукція та індукція як способи журналістського пошуку. “Ефект Колумба” в журналістській творчості. Сутність і видимість фактів, діалектичний метод їхнього дослідження. Методи “зміни професій”, “провокованих ситуацій”, “персонального журналізму”. Правдивість і об’єктивність: спільне й відмінне. Об’єктивність як ознака демократичної журналістики. “Заборона на факт”. Об’єктивність інформації і інформаційні війни. Об’єктивність журналістики і свобода журналіста. Глобальна і відносна об’єктивність інформації. Творення фактів і пізнання фактів. Некоментована інформація. Система подачі інформації. Розуміння і відтворення дійсності.

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Головка О. М. Цифрова культура та інформаційна культура: права людини в епоху цифрових трансформацій [Електронний ресурс] // 2019. С. 38-43. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/6_13.pdf (дата звернення: 01.05.2022)
2. Демідова А. А., Ярова А. Б. Засоби масової інформації як «четверта неформальна гілка публічної влади»: способи медіа-маніпуляції. [Електронний ресурс] // 2018. С. 4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/102.pdf (дата звернення: 07.05.2022)
3. Добрянська Н. Як медіа висвітлюють права людини у новинах медіамоніторинг за період з 18 до 24 жовтня 2021 року. URL: <https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2022/01/yak-media-vysvitoyuyut-prava-lyudyny-monitoring.pdf>
4. Корягін М. Основи наукових досліджень / М. Корягін, В. Чік – К.: Алерта, 2019. – 492 с.
5. Квіт С. Масові комунікації: підручник / Квіт Сергій. – К: Києво-Могилянська академія, 2018. – 352 с.
6. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник / О. В. Курбан. – Київ: ВІКНУ, 2016. – 286 с.
7. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни / Георгій Почепцов. – Київ: Ваклер, 2016. – 498 с.
8. Тонкіх І. Ю. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Ю. Тонкіх. – Електронні дані. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 1 електрон. опт. Диск (DVD-ROM); 12 см. – Назва з тит. екрана.
9. Потятиник Б. Декілька парадоксів веб-журналістики [Електронний ресурс] / Борис Потятиник. URL: <http://www.mediakrytyka.info/za-scho-krytykuyut-media/dekilka-paradoksiv-veb-zhurnalistyky.html>

10. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Ігор Срібняк. – К. : ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. – 304 с.
11. Холод О. М. Теорія та історія соціальних комунікацій : курс лекцій / Холод О. М. – К. : КиМУ, 2013. – 232 с.

Додаткові

1. Амзін А. Новинна Інтернет-журналістика: мережевий навч. [Електронний ресурс] / А. Амзін. URL: <http://pr.marketologi.ru/PR-committee/Library/Journal.pdf>.
2. Ботнер Ю. А. Журналістська майстерність / Ю. А. Ботнер – Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2017. – 232с.
3. Владимиров В. М. / Вступ до спеціальності «Журналістика»: навч. посіб. / В. Владимиров – К.: 2018. – 218 с.
4. Маштаков А. Що таке нові медіа? [Електронний ресурс] / Андрій Маштаков // Фондація «Нові медіа». URL: elekcii.org/refleksiji/shcho-take-novi-media.html/
5. Правдюк А. Л. Конституційні гарантії інформаційної безпеки людини і громадянина [Електронний ресурс] // 2021. С. 304-305. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2021/76.pdf (дата звернення: 06.05.2022)